

Sygn. akt II PK 4/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa W. C.
przeciwko Wojskowej Prokuraturze Garnizonowej we W.
o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 marca 2016 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego we W.
z dnia 18 września 2014 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 maja 2014 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo W. C. przeciwko Wojskowej Prokuraturze Garnizonowej we W. o przywrócenie do pracy i zasądzenie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy.

Sąd ustalił, że powódka zatrudniona była u strony pozwanej od 1 lipca 1982 r., a od 1 sierpnia 1983 r. na podstawie aktu mianowania, ostatnio na

stanowisku starszego specjalisty inspektorów w dziale postępowania karnego Wojskowej Prokuratury Garnizonowej we W.

Na skutek reorganizacji wszystkich jednostek prokuratury wojskowej, w tym likwidacji w dziale postępowania karnego Wojskowej Prokuratury Garnizonowej we W. etatów urzędniczych (starszych inspektorów), z których jeden zajmowała powódka i przeniesienia jednego etatu (referendarza) do działu prezydialnego, powódce wypowiedziano stosunek pracy

Sąd Rejonowy uznał, że wypowiedzenie powódce umowy o pracę dokonane zostało prawidłowo przez Wojskowego Prokuratora Okręgowego w P. i było merytorycznie uzasadnione likwidacją stanowiska zajmowanego przez powódkę.

Sąd Okręgowy we W. wyrokiem z dnia 18 września 2014 r. oddalił apelację powódki od powyższego wyroku, dzieląc ustalenia faktyczne i ich ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd podkreślił, że kwesta właściwości organów uprawnionych do nawiązania i rozwiązania stosunku pracy z urzędnikami sądów i prokuratury została określona w art. 5 ustawy z dnia 19 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1241) i na mocy pkt 8 tego artykułu uprawnionym do rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem wojskowej prokuratury garnizonowej jest wojskowy prokurator okręgowy.

Odnosząc się do przyczyny uzasadniającej wypowiedzenie powódce umowy o pracę, Sąd wskazał, że zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 269 ze zm.), przesłanką rozwiązania z mianowanym urzędnikiem państwowym jest reorganizacja urzędu. Sąd Okręgowy zgodził się z Sądem pierwszej instancji i podzielił tezę zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2008 r., II PK 107/07 (OSNP 2009 nr 5-6, poz. 62), że zwrot „reorganizacja urzędu” odnosić się musi do całej struktury organizacyjnej urzędu, poczynając od podstawowego podziału na komórki organizacyjne, kończąc na usytuowanych w tych komórkach organizacyjnych pozostałych stanowisk pracy i określenia ich ilości, a zatem zmiana organizacyjna struktury organizacyjnej w tej części nie wymaga stosownego trybu legislacyjnego, w konsekwencji likwidacja stanowiska urzędniczego bądź przeniesienie do innej komórki organizacyjnej urzędu dokonywane poza trybem

legislacyjnym przewidzianym dla zmian statutu lub regulaminu organizacyjnego stanowi również reorganizację urzędu w rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach państwowych będącą przesłanką rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem mianowanym za wypowiedzeniem, jeśli nie jest możliwe przeniesienie na inne stanowisko w tym samym urzędzie. W związku z tym za nieuzasadniony uznał zarzut apelacyjny dotyczący naruszenia art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach państwowych.

Sąd Okręgowy podkreślił, że u strony pozwanej dokonano reorganizacji, w wyniku której stanowisko powódki zostało zlikwidowane, nie powstał nowy etat w Wojskowej Prokuraturze Garnizonowej we W., nie było też możliwości przeniesienia powódki na inne stanowisko w tym samym urzędzie - co uzasadniało wypowiedzenie powódce umowy o pracę zgodnie z przepisami ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Podkreślił, że kryteria doboru do zwolnienia zostały szczegółowo przeanalizowane przez Sąd pierwszej instancji.

Powódka zaskarżyła ten wyrok skargą kasacyjną, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego: niewłaściwe zastosowanie art. 5 pkt 8 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury, przez przyjęcie, że organem uprawnionym do rozwiązania z powódką stosunku pracy jest Wojskowy Prokurator Okręgowy w P., gdy tymczasem przepis ten - przez wyraźne odesłanie do art. 4 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury - ma zastosowanie wyłącznie do osób, z którymi został nawiązany, i to po wejściu w życie tej ustawy, stosunek pracy na podstawie umowy o pracę bądź na czas określony (art. 4 ust. 1) bądź na czas nieokreślony (art. 4 ust. 2), zatem art. 5 pkt 8 o pracownikach sądów i prokuratury nie ma zastosowania do powódki, z którą został nawiązany stosunek pracy na podstawie aktu mianowania z dnia 1 sierpnia 1983 r., tj. jeszcze przed 30 grudnia 1998 r.; błędną wykładnię art. 22 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury, przez przyjęcie, że art. 22 nie zawiera odesłania odnośnie do określenia organów właściwych uprawnionych do rozwiązania stosunku pracy, podczas gdy odsyła do ustawy o pracownikach urzędów państwowych również w zakresie organu uprawnionego do wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku pracy z pracownikiem, którego stosunek pracy został nawiązany na podstawie mianowania przed dniem wejścia w życie o pracownikach sądów i prokuratury, a to przed 30 grudnia 1998 r., zwłaszcza jeżeli

uwzględnić treść art. 18 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury oraz jej art. 5 pkt 1-8, który *expressis verbis* dotyczy wyłącznie osób, o których mowa w art. 4 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury. Skarżąca zarzuciła także naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 378 § 1 k.p.c., przez zaniechanie rozpoznania zarzutu „zawartego w punkcie I.2. apelacji a dotyczącego związania Wojskowego Prokuratora Okręgowego w P. oraz Wojskowego Prokuratora Garnizonowego we W. oceną prawną wyrażoną w wyroku z dnia 16 stycznia 1992 r. wraz z uzasadnieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego - podczas gdy z art. 378 § 1 k.p.c. wynika obowiązek rozpoznania wszystkich zarzutów procesowych podniesionych w apelacji oraz uwzględnienia z urzędu - poza zarzutem nieważności postępowania - chociażby niepodniesionych w apelacji naruszeń przepisów prawa materialnego, a realizacja wypełnienia przez Sąd drugiej instancji obowiązków kontrolnych w odniesieniu do orzeczenia zaskarżonego apelacją, powinna zostać odzwierciedlona w uzasadnieniu orzeczenia Sądu drugiej instancji, który powinien podniesione zarzuty rozważyć i omówić”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ma usprawiedliwionej podstawy zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. Rozpoznanie sprawy w granicach apelacji oznacza zarówno zakaz wykraczania przez sąd drugiej instancji poza te granice, ale też nakaz wzięcia pod uwagę i rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika jednak konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, LEX nr 1545029).

Wedle skarżącej, naruszenie powyższego przepisu postępowania miałoby polegać na zaniechaniu „rozpoznania zarzutu zawartego w punkcie I.2. apelacji a

dotyczącego związania Wojskowego Prokuratora Okręgowego w P. oraz Wojskowego Prokuratora Garnizonowego we W. oceną prawną wyrażoną w wyroku z dnia 16 stycznia 1992 r. wraz z uzasadnieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego”. Skarżąca w apelacji zarzuciła Sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, powołując się na pogląd wyrażony w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16 stycznia 1992 r., zgodnie z którym „zmniejszenie stanu zatrudnienia w prokuraturze garnizonowej nie stanowi reorganizacji tego urzędu”. Wbrew przedstawionemu stanowisku ani Wojskowy Prokurator Okręgowy, ani tym bardziej Sąd pierwszej i drugiej instancji nie byli „związani” przedstawioną w tym wyroku (który dotyczył rozwiązania z powodką stosunku pracy w 1992 r.) wykładnią prawa. Zarzut ten w istocie można potraktować jedynie jako zarzut błędnej wykładni powyższego przepisu z powołaniem się na stanowisko przedstawione w przywołanym wyroku. Został on oceniony przez Sąd drugiej instancji przez przedstawienie interpretacji zwrotu „reorganizacja urzędu”, wspartego przywołaniem poglądów Sądu Najwyższego odnoszących się do tej kwestii.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego, zauważyć należy, że ustawa o pracownikach sądów i prokuratury nie przewiduje mianowania jako źródła nawiązania stosunku pracy z urzędnikiem, a także mianowanie stało się już wcześniej zdezaktualizowaną formą zatrudnienia urzędników. Wynika to z ustawy z dnia 2 grudnia 1994 r. o zmianie ustawy o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 136, poz. 704 ze zm.), która skreśliła w ustawie z 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych jej art. 4 stanowiący źródłową podstawę nawiązywania stosunków pracy z urzędnikami państwowymi (innymi pracownikami określonymi w przewidzianym rozporządzeniu wykonawczym) aktami mianowania. Ustanawiając w art. 2 zasadę umownych stosunków pracy - ustawa zmieniająca z dnia 2 grudnia 1994 r. zapewniała jedynie określony zakres ochrony już istniejącym (nawiązanym przed wejściem w życie) stosunkom pracy na podstawie mianowania (art. 2 ust. 3). Na podobnej zasadzie oparta jest ochrona stosunków pracy nawiązanych przed wejściem w życie ustawy na podstawie mianowania według art. 22 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury. Istota powyższych regulacji polega na zapewnieniu pracownikom

mianowanym zachowania określonych zasad stabilizacji zatrudnienia. Funkcjonalne znaczenie tej regulacji odnosi się zatem do zapewnienia „dawnym” pracownikom ochrony praw nabytych w tym właśnie zakresie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2010 r., I PK 68/10, LEX nr 653656). Za takim stanowiskiem przemawia także treść art. 12 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury, w tym w szczególności jego ust. 5, który wyłącza stosowanie art. 22 przy rozwiązaniu stosunku pracy z mianowanym urzędnikiem bez wypowiedzenia, co uwypukla przedstawione wyżej intencje ustawodawcy „pozostawiającego w mocy” stosunki pracy z mianowania nawiązane przed dniem wejścia w życie ustawy. Przepis art. 22 nie jest zatem podstawą do wnioskowania o podmiotach uprawnionych do rozwiązania stosunków pracy z mianowanymi urzędnikami wojskowej prokuratury garnizonowej (prokuratury rejonowej).

Nie jest również możliwe do zaakceptowania takiej wykładni art. 5 *in principio* ustawy o pracownikach sądów i prokuratury, z której wynikałoby, że przepis ten odnosi się wyłącznie do pracowników kontraktowych wojskowej prokuratury garnizonowej (prokuratury rejonowej). Ogólne odesłanie w nim do osób, „o których mowa w art. 4”, jest bardzo nieprecyzyjne, zważywszy na to, że w poszczególnych jednostkach redakcyjnych art. 4 „jest mowa” nie tylko o osobie ubiegającej się o przyjęcie na staż urzędniczy (ust. 1) i urzędniku (ust. 2), ale także o dyrektorze sądu i prokuratorze kierującym jednostką organizacyjną prokuratury (ust. 5) oraz o „osobie zatrudnionej w sądzie lub prokuraturze” (ust. 6). Z oczywistych względów art. 5 nie może dotyczyć prokuratora i wykluczone jest jego stosowanie do dyrektora sądu (zob. art. 32 § 1 i art. 32b § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. ustawy – prawo o ustroju sądów powszechnych; jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.). Pokazuje to, że językowa treść art. 5 jest na tyle niedoskonała, że ustalenia kręgu podmiotów objętych jego działaniem należy dokonać nie tylko w obrębie art. 4, ale także uwzględnieniem innych przepisów ustawy. Biorąc zaś pod uwagę, że ustawa o pracownikach sądów i prokuratury, zgodnie z jej art. 1, określa obowiązki i prawa urzędników oraz innych pracowników zatrudnionych w sądach powszechnych i wojskowych (pkt 1) i powszechnych i wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury (pkt 2), logiczne jest ustalenie kręgu podmiotów objętych działaniem art. 5 - w oparciu o ust 6 tego artykułu. Zawarty w nim bowiem

zwrot „osoba zatrudniona w sądzie lub prokuraturze” stanowi desygnat pojęcia „urzędnik lub inny pracownik zatrudniony w sądach powszechnych i wojskowych i powszechnych i wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury” z art. 1. Podkreślić przy tym należy, że taką wykładnię art. 5 ustawy o pracownikach sądów i prokuratury wzmacnia założenie o racjonalności ustawodawcy, bowiem w tym kontekście nie ma żadnego merytorycznego uzasadnienia rozdzielenie kompetencji do rozwiązywania stosunków pracy z pracownikami wojskowej prokuratury garnizonowej (i prokuratury rejonowej) między różne podmioty w zależności od podstawy zatrudnienia.

W konkluzji, kwestia podmiotu uprawnionego do nawiązywania i rozwiązywania stosunków pracy ze wszystkimi urzędnikami oraz innymi pracownikami zatrudnionymi w sądach powszechnych i wojskowych oraz w powszechnych i wojskowych jednostkach organizacyjnych prokuratury uregulowana została całościowo w ustawie o pracownikach sądów i prokuratury (art. 5). Nie stosuje się w zatem w tym zakresie odpowiednio (na mocy art. 18) przepisów ani ustawy o pracownikach urzędów państwowych, ani Kodeksu pracy. Zatem stosunek pracy z mianowanym urzędnikiem wojskowej prokuratury garnizonowej rozwiązuje wojskowy prokurator okręgowy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

eb